

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

«Σαν να τους κόβεις το νερό»

Είναι εφικτός ο αποκλεισμός των εφήβων από τα σόσιαλ μίντια; Εκπαιδευτικοί απαντούν στην «Κ» [...] «Για τους εφήβους τα social media είναι σαν το νερό. Μπορεί να απαγορευθεί σε κάποιον το νερό; Ενδεικτικό είναι ότι δεν επικοινωνούν μεταξύ τους παρά μόνον μέσα από τις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης», προσθέτει ο Γιώργος Φλώρος, επίκουρος καθηγητής Ψυχιατρικής στο ΑΠΘ. Η Ελλάδα στοχεύει να απαγορεύσει την πρόσβαση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σε παιδιά και εφήβους, με στόχο να αποφύγουν τους κινδύνους που ελλοχεύουν από τη χρήση τους.

«Εάν ο χρόνος που αφιερώνει κάθε παιδί στα social media ξεπερνάει το 30% του ελεύθερου χρόνου του ημερησίως, δηλαδή περίπου 3 με 4 ώρες, τότε μιλάμε για εθισμό. Πολυάριθμες μελέτες συνδέουν την έντονη ενασχόληση με τα smartphone – ιδιαίτερα όταν είναι αρκετές ώρες καθημερινά ή χρησιμοποιούνται αργά το βράδυ– με αυξημένα ποσοστά κατάθλιψης, άγχους και στρες. Ειδικά η συνεχής έκθεση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ενισχύει την κοινωνική σύγκριση, τον επονομαζόμενο “φόβο μήπως χάσετε κάτι σημαντικό”, καθώς και τον κυβερνοεκφοβισμό», επισημαίνει ο κ. Φλώρος.

Ο Γιάννης Μαστρογεωργίου, ειδικός γραμματέας Μακροπρόθεσμου Σχεδιασμού στην Προεδρία της Ελληνικής Κυβέρνησης, μιλώντας στην «Κ» εστίασε και στους κινδύνους που υπάρχουν για τα παιδιά και τους εφήβους από τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης. «Η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να λειτουργήσει και με ανησυχητικό τρόπο όταν πέσουμε στην παγίδα του ανθρωπομορφισμού, δηλαδή της λανθασμένης εντύπωσης ότι συνομιλούμε με άνθρωπο. Και τα παιδιά είναι πιο ευάλωτα. Ενδεικτικά, στις ΗΠΑ υπάρχουν τραγικά περιστατικά με νέους που οδηγήθηκαν στην αυτοκτονία εξαιτίας προβληματικών διαλόγων που είχαν με chatbots».

«Η οριζόντια απαγόρευση είναι απαραίτητη, αλλά πρέπει να συνδυαστεί και με άλλα μέτρα, όπως η ενίσχυση των δραστηριοτήτων στο σχολείο, η άθληση. Οι γονείς θα βρεθούν σε ιδιαίτερα δύσκολη θέση, καθώς στο σπίτι όλοι ζούμε τρομερές πιέσεις από τα παιδιά μας για να τους “ανοίξουμε” τα social. Άλλωστε, μπορούν να βρουν λύση να αποφύγουν την απαγόρευση. Σήμερα τα παιδιά από τα 10 τους επικοινωνούν μεταξύ τους με ανεξέλεγκτους ρυθμούς», σημειώνει ο Κώστας Χαμπίδης, έμπειρος σύμβουλος πληροφορικής και πατέρας δύο παιδιών στο δημοτικό.

Ο αποκλεισμός των εφήβων από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης θα συνδυαστεί με την απαγόρευση των κινητών τηλεφώνων από τους μαθητές στα σχολεία, που ισχύει από τον Σεπτέμβριο του 2024. Συγκρίνοντας την περίοδο Σεπτεμβρίου – Δεκεμβρίου 2024 με την αντίστοιχη του 2025, ο αριθμός των αποβολών μειώθηκε κατά περίπου 50% (από 9.215 το πρώτο σχολικό τετράμηνο του 2024 σε 4.550 το αντίστοιχο τετράμηνο του 2025). Το υπουργείο Παιδείας αποδίδει τη μείωση στη συμμόρφωση των μαθητών, ωστόσο εκπαιδευτικοί εκτιμούν ότι, ως ένα σημείο, η μείωση οφείλεται και στη χαλάρωση των εκπαιδευτικών, που δεν επιβάλλουν πλέον τόσο εύκολα ποινές.

Η απουσία του κινητού τηλεφώνου μέσα στην τάξη βοηθάει, σύμφωνα με τον κ. Φλώρο, στη βελτίωση της απόδοσης των μαθητών στα μαθήματα και στην κοινωνικοποίησή τους. «Το σχολείο και οι εκπαιδευτικοί έχουν σημαντικό ρόλο. Πρέπει να βοηθήσουμε στην οικοδόμηση ψηφιακής νοημοσύνης και ενσυναίσθησης στα παιδιά. Να γνωρίζουν τα δικαιώματά και τις υποχρεώσεις τους και πώς να ωφεληθούν από αυτό. Να μάθουν να χτίζουν ζωές στον πραγματικό κόσμο, πέρα από τον ψηφιακό», λέει ο κ. Φλώρος, ενώ η κ. Λιακοπούλου προσθέτει: «Τα παιδιά έχουν ανάγκη από επικοινωνία, κατανόηση, όχι υψωμένο δάχτυλο».

Απόστολος Λακασάς, «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» 16.02.2026 (Διασκευή άρθρου)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

«Γιατί αυξάνονται τα περιστατικά βίας στους νέους;»

-Πώς εξηγείτε το γεγονός ότι έχουμε καθημερινά πολλά περιστατικά βίας στους νέους;

Οι νέοι μεγαλώνουν σε μια εποχή οικονομικής αστάθειας, αυξανόμενων κοινωνικών ανισοτήτων και αβεβαιότητας για το μέλλον. Αυτές οι συνθήκες εντείνουν το αίσθημα αδιεξόδου και μπορούν να οδηγήσουν σε επιθετική συμπεριφορά. Επίσης, καθώς η κοινωνία εξελίσσεται, βλέπουμε ότι η οικογένεια, το σχολείο και άλλοι κοινωνικοί θεσμοί που παλιότερα έπαιζαν σημαντικό ρόλο στην κοινωνικοποίηση των νέων συχνά πλέον αντιμετωπίζουν προκλήσεις. Η αδυναμία τους να προσφέρουν σταθερότητα μπορεί να οδηγήσει σε προβλήματα συμπεριφοράς, συμπεριλαμβανομένης της βίας.

Σημαντικό ρόλο παίζουν το άγχος, η ψυχική πίεση και οι δυσκολίες στη διαχείριση των συναισθημάτων. Παρατηρούμε, επίσης, τα τελευταία χρόνια την αποσύνδεση από αξίες που προωθούν τη συνεργασία, την κατανόηση και τον αλληλοσεβασμό, έτσι οι νέοι δεν έχουν σαφή πρότυπα περί σωστού και λάθους. Τέλος, σε πολλές περιπτώσεις, η βία είναι ένας τρόπος ένταξης σε κοινωνικές ομάδες ή συμμορίες και η συμμετοχή σε αυτές μπορεί να θεωρηθεί ως μέσο αποδοχής ή αναγνώρισης από τους συνομηλίκους.

— Υπάρχουν τρόποι για να αντιμετωπίσουμε αυτό το φαινόμενο της ωμής βίας; Είναι ένα περίπλοκο ζήτημα, αλλά υπάρχουν τρόποι που μπορούν να συμβάλουν

στη μείωση του φαινομένου τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Ένας πρώτος τρόπος είναι η εκπαίδευση των νέων έτσι ώστε να εκφράζουν τον θυμό τους με υγιείς τρόπους. Στα σχολεία μπορούν να ενταχθούν προγράμματα που ενισχύουν την αυτογνωσία, την ενσυναίσθηση και την ικανότητα επίλυσης συγκρούσεων χωρίς βία.

Η πρόσβαση σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας είναι ουσιαστική για την πρόληψη της βίας. Πολλοί νέοι που επιδεικνύουν επιθετική συμπεριφορά μπορεί να έχουν ψυχικά προβλήματα ή να αντιμετωπίζουν προσωπικές δυσκολίες. Οι ειδικοί ψυχικής υγείας μπορούν να παράσχουν υποστήριξη, προσφέροντας εργαλεία για τη διαχείριση συναισθημάτων και καταστάσεων που προκαλούν βία. Οι γονείς παίζουν καθοριστικό ρόλο, γι' αυτό και είναι σημαντική η εκπαίδευσή τους ώστε να ενθαρρύνουν θετικές συμπεριφορές, να θέτουν σαφή όρια και να αναπτύσσουν υγιείς σχέσεις με τα παιδιά τους.

Τα σχολεία μπορούν να εφαρμόσουν προγράμματα πρόληψης του εκφοβισμού και της βίας, ενθαρρύνοντας τον αλληλοσεβασμό και την ομαδικότητα. Η δημιουργία ενός θετικού κλίματος, όπου οι μαθητές νιώθουν ασφαλείς και αποδεκτοί, μπορεί να μειώσει την εμφάνιση βίαιων συμπεριφορών. Ο αθλητισμός, η μουσική, οι τέχνες και άλλες δημιουργικές δραστηριότητες δίνουν στους νέους την ευκαιρία να εκφραστούν και να αναπτύξουν δεξιότητες όπως η συνεργασία, η επιμονή και η θετική αντιμετώπιση των καταστάσεων. Τέτοιες δραστηριότητες μειώνουν την πιθανότητα εμπλοκής σε βίαιες καταστάσεις και προσφέρουν ασφαλείς διεξόδους για την εκτόνωση του άγχους και των συναισθημάτων.

—Πόσο επηρεάζει το διαδίκτυο και το online gaming την ανάπτυξη των εφήβων;

Ο αντίκτυπός τους είναι σημαντικός. Αν και προσφέρουν ευκαιρίες μάθησης και ψυχαγωγίας, υπάρχουν και προκλήσεις που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Μία αρνητική επίδραση είναι η διάσπαση προσοχής, καθώς η συνεχής εναλλαγή πληροφοριών μπορεί να επηρεάσει την ικανότητα του παιδιού να εστιάζει την προσοχή του κάπου για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Επίσης, οι έφηβοι περνούν υπερβολικά πολλές ώρες online, με αποτέλεσμα να χάνουν σημαντικές ευκαιρίες για φυσική αλληλεπίδραση και ανάπτυξη ουσιαστικών σχέσεων στον πραγματικό κόσμο.

Επιπλέον, οι αρνητικές συμπεριφορές όπως ο διαδικτυακός εκφοβισμός (cyberbullying) και η συμμετοχή σε τοξικές κοινότητες παιχνιδιών μπορούν να επηρεάσουν την αυτοεκτίμηση και την κοινωνική εξέλιξη. Όσον αφορά την ψυχολογία, η υπερβολική ενασχόληση με το διαδίκτυο και το online gaming συνδέεται με άγχος, κατάθλιψη και επιθετικότητα, ειδικά αν οι έφηβοι ασχολούνται με βίαια παιχνίδια ή δέχονται διαδικτυακή κακοποίηση. Επίσης, με προβλήματα ύπνου, παραμέληση των σχολικών υποχρεώσεων και αδυναμία διαχείρισης του χρόνου. Και κάτι τελευταίο: πολλά παιδιά μιμούνται τη βίαιη συμπεριφορά που προβάλλεται στο online gaming.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην έντυπη LiFO.

Αντιγόνη Γινοπούλου,
ψυχολόγος-παιδοψυχολόγος

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Η μνήμη των κομπιούτερς

Από τη συλλογή του ποιητή Γιάννη Κοντού (1943-2015) «Ο Αθλητής του Τίποτα», η οποία βραβεύτηκε με το κρατικό βραβείο ποίησης το 1998.

Το χαδάκι στο λαιμό σου
δεν το πιάνει το πεδίο ενέργειας
του κομπιούτερ. Δεν μπαίνει στο
πρόγραμμά του. Αρνείται αυτές
τις λεπτομέρειες. Ούτε τις κάλτσες σου
πιάνει, γιατί τις έχει στο χέρι
και ακουμπάει στον ώμο μου.
Τα φιλιά σου τα μεταγράφει
ως θερμότητα. Δεν βλέπει τον
αποχαιρετισμό, το φως που κάνει
ρίγες στη φούστα σου. Ούτε το μολύβι
που γράφει τις παραγγελίες
για τον μπακάλη. Κάνει ένα μονότονο
θόρυβο, σαν ανεμιστήρας, και βγάζει
ταινίες με στοιχεία για πολύ σοβαρά πράγματα.
Την τετραγωνική ρίζα της λύπης
δεν θα τη βρει ποτέ. Ούτε
το ενδιαφέρει. Θα ανακαλύψει
πολλά και διάφορα, αλλά
τα μικρά, τα μισοσβησμένα,
θα τα έχει σε κενό στις καταγραφές
με τα αθροίσματά του.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Να αποδώσετε συνοπτικά σε 60-80 λέξεις το νόημα των δύο τελευταίων παραγράφων του κειμένου 2.

(μονάδες 20)

ΘΕΜΑ Β

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με τα κείμενα 1 και 2, τις παρακάτω προτάσεις, σημειώνοντας δίπλα σε κάθε πρόταση τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος». Οι απαντήσεις σας να τεκμηριώνονται με συγκεκριμένες παραπομπές από τα κείμενα.

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

1. Ο εθισμός των νέων στο διαδίκτυο είναι αποτέλεσμα της πολύωρης απασχόλησής του με αυτό.
2. Η αποτροπή του διαδικτυακού εθισμού θα επέλθει, αρκεί να απαγορευτεί η ενασχόληση των μικρών παιδιών με αυτό.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

3. Η αποδυνάμωση των κοινωνικών θεσμών συντελεί στο κλίμα αδιεξόδου που βιώνουν οι νέοι σήμερα.
4. Για τους νέους η βία λειτουργεί ως παράγοντας και μέσο κοινωνικής περιθωριοποίησης από τους συνομηλίκους του.
5. Η εκτόνωση των παιδιών ξεκινά μέσα από το σχολείο και συντελεί στον περιορισμό της βίαιης συμπεριφοράς τους.

(μονάδες 15)

B2α. Στον τίτλο του κειμένου 1 ο συγγραφέας επιλέγει να χρησιμοποιήσει μια παρομοίωση. Τί πιστεύετε πως επιδιώκει να πετύχει με την ποιητική λειτουργία της γλώσσας και μάλιστα, σε συνδυασμό με το ερώτημα που θέτει στην πρώτη παράγραφο;

(μονάδες 5)

B2β. Σε τί αποσκοπεί ο συγγραφέας με την χρήση του παραδείγματος στην τρίτη παράγραφο του κειμένου 1;

(μονάδες 5)

B3α. Στο κείμενο 2 να εντοπίσετε τρία (3) παραδείγματα ειδικού λεξιλογίου (μονάδες 3) και να εξηγήσετε τί επιδιώκει η αρθρογράφος με την χρήση τους ως προς το ύφος του κειμένου; (μονάδες 2).

(μονάδες 5)

B3β. Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου 2 η συντάκτρια του κειμένου χρησιμοποιεί ασύνδετο σχήμα. Μπορείτε να εντοπίσετε ένα παράδειγμα και να εξηγήσετε πώς λειτουργεί στο ύφος και το νόημα του κειμένου;

(μονάδες 5)

ΘΕΜΑ Γ

Ποιο πιστεύετε πως είναι το ζήτημα που αναδεικνύεται στο ποίημα του Γιάννη Κοντού; Ποια σύγκριση γίνεται μεταξύ ανθρώπου και υπολογιστή και ποια συναισθήματα σας δημιουργεί η πιθανότητα ο υπολογιστής στο μέλλον να μπορεί να «κατανοεί» πλήρως τους ανθρώπους; Να απαντήσετε σε ένα κείμενο 150-200 λέξεων, χρησιμοποιώντας τρεις τουλάχιστον κειμενικούς δείκτες.

(μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Δ

«Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ασφαλούς Πλοήγησης στο Διαδίκτυο, συμμετέχετε ως εκπρόσωπος των μαθητών σε μια ημερίδα του Δήμου σας. Στην εισήγησή σας (350-400 λέξεις) καλείστε να παρουσιάσετε τα αίτια της ραγδαίας αύξησης του ψηφιακού εθισμού, ενώ αναδεικνύετε και τις επιπτώσεις αυτής της κατάστασης στην κοινωνικοποίηση και την ψυχική υγεία των συνομηλίκων σας.»

(μονάδες 30)

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμία άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ ΕΙΡΗΝΗ (ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΥΠΕΥΘΥΝΗ)